

Brusel 29. listopadu 2023
(OR. en)

16162/23

ENER 652
CLIMA 609
CONSOM 439
TRANS 549
AGRI 763
IND 642
ENV 1409
COMPET 1198
FORETS 196

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	28. listopadu 2023
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2023) 764 final
Předmět:	ZPRÁVA KOMISE RADĚ o přezkumu nařízení Rady (EU) 2022/2577 ze dne 22. prosince 2022, kterým se stanoví rámec pro urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2023) 764 final.

Příloha: COM(2023) 764 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 28.11.2023
COM(2023) 764 final

ZPRÁVA KOMISE RADĚ

**o přezkumu nařízení Rady (EU) 2022/2577 ze dne 22. prosince 2022, kterým se stanoví
rámec pro urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů**

I. Úvod

Tato zpráva přezkoumává nařízení Rady (EU) 2022/2577 ze dne 22. prosince 2022, kterým se stanoví rámec pro urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů¹ (dále také jen „nařízení Rady“).

Nařízení Rady je jedním z mimořádných opatření, která Rada přijala v roce 2022 v reakci na energetickou krizi po ruské invazi na Ukrajinu. Vychází z čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, podle něhož může Rada na návrh Komise rozhodnout o opatřeních přiměřených hospodářské situaci, zejména když vzniknou závažné obtíže v zásobování určitými produkty, především v oblasti energetiky.

V době přijetí nařízení Rady v prosinci 2022 si celkový geopolitický kontext a velmi vysoké ceny energie vyžádaly naléhavé urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů v Unii s cílem zmírnit dopady energetické krize posílením bezpečnosti dodávek v Unii, snížením nestability na trhu a snížením cen energie. Vzhledem k tomu, že hlavní překážku rychlosti a rozsahu investic do obnovitelných zdrojů energie a související infrastruktury představovalo zdlouhavé a složité povolovací řízení, bylo cílem nařízení Rady dosáhnout okamžitého urychlení povolovacích postupů pro určité projekty a technologie v oblasti energie z obnovitelných zdrojů s nejvyšším potenciálem rychlého zavedení, aby se podařilo zmírnit dopady energetické krize. Za tímto účelem zavedlo nařízení v celé EU mimořádná, cílená a časově omezená opatření.

Nařízení Rady se vztahuje na všechny povolovací postupy, jejichž datum zahájení spadá do období použitelnosti tohoto nařízení. Členské státy mohou nařízení Rady použít rovněž na probíhající povolovací postupy, v nichž nebylo vydáno konečné rozhodnutí před 30. prosincem 2022, zkracuje-li se tím povolovací postup a jsou-li zachována dříve nabytá práva třetích stran.

Důležité je, že dne 9. října 2023 byla přijata směrnice (EU) 2023/2413 (dále jen „pozměňující směrnice“)², kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001 o obnovitelných zdrojích energie (dále jen „revidovaná směrnice o obnovitelných zdrojích energie“) a která podstatně zvyšuje úroveň ambicí v oblasti obnovitelné energie, jichž musí Unie společně dosáhnout do roku 2030: z předchozího cíle 32 % na cíl 42,5 % s ambicí dosáhnout 45 %. Tato pozměňující směrnice, která vstoupila v platnost 20. listopadu 2023, obsahuje obsáhlá ustanovení, která mají komplexním způsobem zefektivnit povolovací postupy pro projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů prostřednictvím územního plánování, zjednodušení a zkrácení postupů. Pozměňující směrnice obsahuje ustanovení, která se týkají stejných témat jako nařízení Rady. Některá z nich jsou si velmi podobná, zatímco jiná obsahují významné rozdíly (viz oddíl IV). Do směrnice navíc nebyla zakomponována některá výjimečnější opatření obsažená v nařízení (EU)

¹ Nařízení Rady (EU) 2022/2577 ze dne 22. prosince 2022, kterým se stanoví rámec pro urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. L 335, 29.12.2022, s. 36).

² [EUR-Lex – 32023L2413 – CS – EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

2022/2577, čímž vymezila jejich výjimečnou a dočasnou povahu. Namísto toho směrnice zavedla stabilní a dlouhodobý trvalý režim pro urychlení povolovacích postupů, který stanoví zvláštní kroky a postupy, jejichž zavedení si vyžádá delší čas. Řada pravidel pro povolování podle revidované směrnice, tj. všechna pravidla pro povolování s výjimkou těch, která se týkají oblastí pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie, musí být provedena ve vnitrostátním právu do 1. července 2024 – tedy bezprostředně po skončení platnosti nařízení Rady.

Podle článku 9 nařízení Rady provede Komise nejpozději do 31. prosince 2023 přezkum uvedeného nařízení s ohledem na vývoj bezpečnosti dodávek a cen energie a na potřebu dále urychlit zavádění energie z obnovitelných zdrojů a předloží Radě zprávu o hlavních zjištěních tohoto přezkumu. Článek 9 tohoto nařízení Rady rovněž stanoví, že na základě uvedené zprávy může Komise navrhnout prodloužení jeho platnosti.

Aby bylo možné rozhodnout, zda je prodloužení platnosti tohoto nařízení Rady nezbytné, musí být splněny podmínky pro takové prodloužení. V této souvislosti musí Komise posoudit i) nedávný vývoj bezpečnosti dodávek a cen energie v Unii, včetně přínosu, který v tomto ohledu mělo zavádění energie z obnovitelných zdrojů; ii) potřebu dalšího urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů a iii) konkrétní účinky tohoto nařízení Rady na podporu tohoto urychlení. Vzhledem ke vstupu pozměňující směrnice v platnost je navíc vhodné posoudit vztah mezi ustanoveními obsaženými v nařízení Rady a ustanoveními o povolování obsaženými v revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie.³

Za tímto účelem tato zpráva popisuje nedávný vývoj v oblasti bezpečnosti dodávek, cen energie a podílu obnovitelných zdrojů energie a zkoumá potřebu dalšího urychlení zavádění obnovitelných zdrojů energie (oddíl II) a vliv, který toto nařízení Rady v této souvislosti mělo (oddíl III). Dále se přezkum zabývá oblastí působnosti nařízení Rady a novými ustanoveními o povolování v revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie (oddíl IV) a poté uvádí závěry a doporučení týkající se dalšího postupu (oddíl V).

II. Vývoj v oblasti bezpečnosti dodávek energie a cen energie; potřeba urychlit zavádění energie z obnovitelných zdrojů

V oblasti bezpečnosti dodávek v Unii došlo k celkovému zlepšení. Stále však přetrvávají významná rizika.

Pokud jde o dodávky plynu, dovoz ruského plynu se v souladu s cíli plánu REPowerEU snížil, a to díky diverzifikaci a úsporám. Podzemní zásobníky plynu jsou v EU na začátku topné sezóny naplněny na více než 90 % své kapacity. Válka Ruska proti Ukrajině nicméně pokračuje a představuje vážnou hrozbu pro bezpečnost dodávek energie v Unii. Vzhledem k výraznému poklesu dovozu ruského plynu z plynovodů v uplynulém roce se

³ Směrnice (EU) 2018/2001 ve znění směrnice (EU) 2023/2413.

dostupnost dodávek plynu do Unie ve srovnání se situací před krizí výrazně snížila. Při současné úrovni dovozu plynu se očekává, že v roce 2023 bude do Unie dovezeno z Ruska pomocí plynovodů přibližně 20 miliard m³, což je přibližně o 110 miliard m³ méně než v roce 2021.

Světové trhy s plynem jsou stále velmi napjaté a očekává se, že ještě nějakou dobu budou. Jak uvedla Mezinárodní energetická agentura (IEA),¹ celosvětové dodávky LNG rostly v letech 2022 a 2023 jen mírně (v prvním případě o 4 % a ve druhém o 3 %), a to z důvodu „omezeného zvyšování kapacity pro zkapalňování, odstávek významných vývozních zařízení a klesajících dodávek vstupního plynu do zařízení na LNG ze stárnoucích ložisek“. V roce 2025 mají být zprovozněny významné nové kapacity na zkapalňování LNG po celém světě (zejména v USA a Kataru), ale „rovnováha na trhu zůstává v nejbližší budoucnosti nejistá“.² Tato situace má negativní dopady na ceny plynu, které jsou sice mnohem nižší než maximum z léta 2022 (kdy se ceny vyšplhaly nad 300 EUR/MWh), zůstávají však více než dvojnásobné oproti době před krizí (mezi 40 EUR/MWh a 50 EUR/MWh na začátku podzimu 2023), což má nevyhnutelné důsledky pro kupní sílu občanů EU a konkurenceschopnost evropských podniků. Volatilita trhu je rovněž důsledkem napjaté situace na trhu a představuje další riziko pro hospodářství EU. V létě a na podzim 2023 došlo k řadě případů značné volatility, které ukazují, že trhy s plynem jsou stále nestabilní a mohou přehnaně reagovat na jakýkoli neočekávaný a náhlý otřes v oblasti nabídky a poptávky, jako tomu bylo v případě stávky v australských zařízeních na LNG, krize na Blízkém východě a narušení plynovodu Balticconnector. Za těchto podmínek může obava z nedostatku vyvolat rozsáhlé reakce s vážnými dopady na ceny v celé EU.

Tyto závažné obtíže jsou umocněny řadou dalších rizik, která by v případě jejich naplnění situaci výrazně zhoršila. Mezi tato rizika patří oživení poptávky po LNG v Asii, které by snížilo dostupnost plynu na světovém trhu s plynem, extrémní povětrnostní podmínky, které by mohly ovlivnit výrobu energie ve vodních elektrárnách nebo výrobu jaderné energie, což by si vyžádalo větší využití výroby energie v plynových elektrárnách, a další možná narušení dodávek plynu, včetně úplného zastavení dovozu plynu z Ruska nebo narušení stávající kritické plynárenské infrastruktury. Kromě toho několik regionů důležitých pro dodávky energie do EU, jako je Ukrajina, Ázerbájdžán nebo Blízký východ, postihují ozbrojené konflikty.

Příklady z nedávné doby ilustrují význam rizik spojených s narušením energetické infrastruktury. V září 2022 byl plynovod Nord Stream 1 poškozen sabotáží do té míry, že v současné době nemůže přepravovat žádný plyn a nebude toho schopen ani v dohledné době. V říjnu 2023 došlo k přerušení provozu důležitého plynovodu Balticconnector, spojujícího Finsko s Estonskem. V návaznosti na tuto událost vyhlásily finské orgány stupeň pohotovosti, který naznačuje výrazné zhoršení situace v oblasti dodávek plynu.⁵

Pokud jde o elektřinu, úroveň připravenosti na příští zimu, a tedy i bezpečnost dodávek v tomto odvětví, je obecně považována za lepší než v loňském roce. Vedle větší dostupnosti výroby jaderné energie pro příští zimu a vyšší úrovně skladování hydroelektrické energie

se výhled zlepšil i díky přírůstku nové kapacity obnovitelných zdrojů. Přesto je stále na místě opatrnost. Členské státy, které zavedly mimořádná opatření, proto tato opatření zachovávají nejméně do konce zimy. Kromě toho řada členských států plánuje rovněž zachování nebo opětovné zavedení opatření na úsporu energie.

Zlepšení situace v oblasti bezpečnosti dodávek energie se odráží také v cenách plynu a elektřiny. Na vrcholu krize v létě 2022 dosáhly ceny plynu bezprecedentních hodnot převyšujících 300 EUR/MWh, což mělo okamžitý dopad na ceny elektřiny, které se vyšplhaly vysoko nad 400 EUR/MWh. Od té doby ceny plynu a elektřiny výrazně klesly a v současnosti se pohybují v případě plynu kolem 50 EUR/MWh a v případě elektřiny kolem 100 EUR/MWh. I tak zůstávají více než dvakrát vyšší než před krizí.

Nutnost dosáhnout cílů Unie v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030 a dlouhodobého cíle klimatické neutrality bude vyžadovat masivní zvýšení kapacity pro energii z obnovitelných zdrojů v celé EU. Součástí reakce Unie na energetickou krizi v rámci plánu REPowerEU je apel na výrazné urychlení zavádění a rozšíření energie z obnovitelných zdrojů, aby bylo možné uspišit odklon od využívání ruských fosilních paliv v Unii. Urychlení zavádění kapacit v oblasti obnovitelných zdrojů proto hraje zásadní roli jak v dlouhodobé strategii EU pro dekarbonizaci, tak v krátkodobé strategii pro řešení energetické krize. Obnovitelné zdroje energie měly zásadní význam pro zvýšení bezpečnosti dodávek energie a udržení cen energie během energetické krize pod kontrolou. Hlavním důvodem bylo nahrazení zemního plynu obnovitelnou energií, zejména v energetice, což mělo následně vliv na celkovou poptávku po plynu. Dodatečná výroba energie z obnovitelných zdrojů v tomto roce nahradila přibližně 107 TWh výroby elektřiny z fosilních zdrojů – což odpovídá přibližně 10 miliardám m³ plynu.

Vzhledem k tomu, že cena v nizozemském obchodním uzlu TTF (Title Transfer Facility) se v roce 2022 pohybovala v průměru kolem 120 EUR/MWh, odhaduje Komise úspory dosažené díky zavedení dodatečné kapacity obnovitelných zdrojů energie na více než 10 miliard EUR. Také Mezinárodní energetická agentura (IEA) poukazuje na výrazné pozitivní dopady zavádění nových obnovitelných zdrojů na ceny energie: podle jejích výpočtů by byly průměrné velkoobchodní ceny elektřiny na všech evropských trzích v roce 2022 bez dodatečného instalovaného výkonu o 8 % vyšší. Díky dodatečnému instalovanému výkonu fotovoltaických a větrných elektráren se očekává, že evropští spotřebitelé ušetří v období 2021–2023 přibližně 100 miliard EUR. Od ruské invaze na Ukrajinu nahradila nová nízkonákladová větrná a solární fotovoltaická zařízení odhadem 230 TWh výroby energie z fosilních paliv⁴. Díky tomu, že v roce 2023 se předpokládá uvedení do provozu 70 GW výroby energie z obnovitelných zdrojů, lze dosáhnout dalších úspor, které povedou k dalšímu snížení dovozu ruského plynu.

⁴ [How much money are European consumers saving thanks to renewables? – Renewable Energy Market Update \(Kolik peněz ušetří evropští spotřebitelé díky obnovitelným zdrojům energie? – Aktuální informace o trhu s energií z obnovitelných zdrojů\) – červen 2023 – Analýza – IEA](#)

V sektoru vytápění pomocí energie z obnovitelných zdrojů vzrostl v roce 2022 prodej tepelných čerpadel oproti roku 2021 o 39 %⁵ a trh se solárním teplem vzrostl o 12 % a dosáhl celkového instalovaného výkonu 40,5 GW.⁶ Některá z těchto nově instalovaných zařízení nahradila plynové, uhelné a olejové kotle, nejsou však k dispozici údaje umožňující vyvodit závěry o rozsahu, v jakém k nahrazení došlo.

Závěrem lze říci, že urychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie prokázalo svou schopnost snížit rizika týkající se bezpečnosti dodávek v Unii, zejména plynu a elektřiny, a přispělo ke snížení cen energií pro občany a podniky v EU.

Vzhledem k tomu, že stále přetrvávají významná rizika, je pro větší posílení odolnosti Unie nezbytné v rychlém zavádění energie z obnovitelných zdrojů pokračovat. K rychlému ukončení zbývajících dovozu ruského plynu jsou zapotřebí nová zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů. Čím rychleji bude zavádění obnovitelných zdrojů energie probíhat, tím větší bude jeho pozitivní dopad na bezpečnost dodávek energie v Unii, ceny energie a nezávislost na ruských fosilních palivech.

III. Účinky nařízení Rady

Vzhledem k omezené době použitelnosti nařízení Rady je kvantifikace jeho účinků, pokud jde o urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů, náročná. Důvodem je především skutečnost, že nejsou k dispozici oficiální statistiky o zavádění energie z obnovitelných zdrojů za období od vstupu nařízení v platnost, neboť tyto statistiky za rok 2023 budou k dispozici až na konci roku 2024. Přesto byl zaznamenán určitý pozitivní vývoj.

Podle sdružení Solar Power Europe přibylo za tři čtvrtletí roku 2023 po vstupu nařízení v platnost v celé EU více nové kapacity solárních fotovoltaických zařízení (přes 45 GW) než za celý rok 2022. V prvních šesti měsících roku přibylo v Německu 6,5 GW (+10 %) nové kapacity pro výrobu solární energie, v Polsku více než 2 GW (+17 %) a v Belgii nejméně 1,2 GW (+19 %). Itálie v prvních šesti měsících roku 2023 instalovala 2,5 GW solárních zařízení, zatímco za celý rok 2022 to byly celkem 3 GW. Očekává se, že Španělsko zvýší zavádění těchto zařízení ze 4,5 GW v roce 2022 na 7 GW v roce 2023⁷.

Pokud jde o vydávání povolení, dostupné údaje naznačují, že v několika členských státech došlo od vstupu nařízení v platnost k dvoucifernému nárůstu objemu vydaných povolení pro projekty v oblasti větrné energie na pevnině. Přehled vývoje kapacity asociace Wind Europe ukázal pozitivní vývoj ve Francii, která v prvních třech čtvrtletích roku 2023 výrazně zvýšila objem kapacity zařízení pro výrobu větrné energie, která získala povolení. Belgický Vlámský region vydal v prvních osmi měsících roku 2023 povolení k dodatečné kapacitě 300 MW větrných elektráren, což překonalo kapacitu, pro

⁵ Market data (Údaje o trhu) – Evropská asociace tepelných čerpadel (ehpa.org).

⁶ Solar Heat Europe – Decarbonising heat with Solar thermal (Dekarbonizace vytápění pomocí solární tepelné energie), výhled trhu na období 2022/2023.

⁷ [EU fossil generation hits record low as demand falls \(Vzhledem k poklesu poptávky je výroba elektřiny z fosilních paliv v EU rekordně nízká\) | Ember \(ember-climate.org\)](#)

kteřou byla vydána povolení za celý rok 2022. V Německu byla v prvních devíti měsících roku 2023 vydána nová povolení pro projekty v oblasti větrné energie na pevnině o objemu rekordních 5,2 GW a přibýlo 2,44 GW nové kapacity.⁸ V této souvislosti Německo uvedlo, že objem povolených projektů v oblasti větrné energie na pevnině podle očekávání v letošním roce vzroste oproti loňsku o 75 %.

Pokud jde o výrobu energie z obnovitelných zdrojů, v prvních šesti měsících letošního roku zaznamenalo nový rekordní podíl dokonce 17 členských států, přičemž Řecko a Rumunsko poprvé překročily hranici 50 % a Dánsko a Portugalsko 75 %. V Portugalsku byla v dubnu i květnu více než polovina celkové energie vyrobena z větru a slunce. Nizozemsko v červenci poprvé dosáhlo 50% podílu větrné a solární energie, zatímco Německo se ve stejném měsíci této hodnotě přiblížilo rekordním podílem 49 %⁹. Míra modernizace v oblasti větrné energie v Německu vzrostla na 34 %¹⁰.

Kromě toho se přinejmenším v jednom členském státě urychlené povolování týká i projektů týkajících se soustavy, které jsou důležité pro větší rozšíření obnovitelných zdrojů energie a jejichž celková délka přesahuje 2 000 km.

Jak však naznačily i zúčastněné strany, je obtížné určit, do jaké míry lze pozorovaný nárůst zavádění a výroby energie z obnovitelných zdrojů v tomto období přičíst účinkům nařízení Rady. K tomuto nárůstu totiž přispěly i další faktory, jako jsou vysoké ceny energie, počasí nebo jiné politiky a opatření uplatňované členskými státy, například režimy podpory nebo jiné druhy pobídek.

Komise si proto vyžádala podněty od členských států a zúčastněných stran, jako jsou zástupci odvětví obnovitelných zdrojů energie a ekologických sdružení, aby získala o účincích nařízení přesnější přehled.

Pokud jde o členské státy, Komise zaslala dne 14. září 2023 všem členským státům dopis s žádostí o písemnou zpětnou vazbu týkající se uplatňování nařízení. Ke dni 15. listopadu 2023 odpovědělo na dotazník a poskytlo písemné informace 15 členských států. Uplatňování nařízení Rady bylo rovněž projednáno na posledním zasedání v rámci koordinovaného postupu ke směrnici o obnovitelných zdrojích energie (CA-RES), které se konalo dne 18. října 2023 a na němž pět členských států informovalo o tom, jaké mají s uplatňováním nařízení Rady zkušenosti.

Kromě jednotlivých odpovědí byl 17. října 2023 zveřejněn společný dopis skupiny „Přátelé obnovitelných zdrojů energie“, který podepsali ministři 11 členských států (Belgie, Dánsko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Malty, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko), vyzývající k prodloužení platnosti nařízení Rady. Signatáři připomněli, že energie z obnovitelných zdrojů zvyšuje nezávislost Unie na vnějších

⁸ <https://www.fachagentur-windenergie.de/aktuelles/detail/kraeftiger-aufwind-in-den-ersten-neun-monaten-2023>

⁹ [EU fossil generation hits record low as demand falls \(Vzhledem k poklesu poptávky je výroba elektřiny z fosilních paliv v EU rekordně nízká\) | Ember \(ember-climate.org\)](#)

zdrojích energie a snižuje její zranitelnost vůči narušením geopolitické situace a vnějším cenovým šokům a zároveň přispívá k vedoucímu postavení EU v oblasti technologií a průmyslu a k vytváření pracovních míst. V dopise byl v této souvislosti zdůrazněn význam nařízení Rady pro zmírnění dopadu ruské vojenské agrese vůči Ukrajině na trh s energií a byla v něm uvedena výzva k prodloužení platnosti nařízení Rady i po roce 2024 a na tak dlouho, jak bude třeba, aby se dále zmenšily překážky pro vydávání povolení pro projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů.

Dne 26. října uspořádala Komise výměnu názorů s klíčovými zúčastněnými stranami, včetně průmyslových sdružení v oblasti obnovitelných zdrojů energie, sítě provozovatelů přenosových soustav ENTSO-E a nevládních organizací zabývajících se ochranou životního prostředí. Dále obdržela stanoviska několika zúčastněných stran.

V následujících pododdílech jsou shrnuty obdržené podněty k jednotlivým ustanovením nařízení.

1. Článek 1: Předmět a oblast působnosti

Jeden členský stát navrhl, aby oblast působnosti byla upravena tak, aby členské státy mohly rámec pro posuzování vlivů na životní prostředí obsažený v nařízení Rady uplatňovat i po 30. červnu 2024. Považuje to za nezbytné pro vytvoření jasných podmínek u projektů, které v době ukončení platnosti nařízení nebyly dokončeny. Dále navrhl upřesnit „práva třetích stran“ uvedená v článku 1 jako „práva třetích stran na soudní přezkum“.

Zpětnou vazbu k tomuto článku poskytl také další členský stát a uvedl, že toto ustanovení bylo stěžejní pro zaručení jistoty při zavádění projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů. Konkrétně považuje za klíčové, že projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů nemusejí být dokončeny během doby použitelnosti nařízení Rady, aby mohly využívat opatření, která nařízení upravuje. Tento členský stát se rovněž domníval, že doba použitelnosti nařízení je příliš krátká, protože v jejím rámci nebude možné zahájit povolovací postup mnoha projektů, zejména projektů na rozvoj síťové infrastruktury potřebné pro integraci obnovitelných zdrojů do elektrizační soustavy.

2. Článek 2: Definice

Ohledně definic obdržela Komise jen velmi omezenou zpětnou vazbu. Jedna ze zúčastněných stran (Solar Heat Europe) kritizovala skutečnost, že definice solárních energetických zařízení byla v několika případech vykládána tak, že se vztahuje pouze na solární fotovoltaiku, zatímco ve skutečnosti se výslovně vztahuje jak na solární termální, tak na solární fotovoltaická zařízení.

3. Článek 3: Převažující veřejný zájem

Na základě zpětné vazby týkající se uplatňování tohoto článku Komise konstatuje, že mezi členskými státy panují určité nejasnosti ohledně rozsahu a fungování předpokladu převažujícího veřejného zájmu uvedeného v článku 3, ačkoli nařízení Rady je přímo použitelné, a předkladatelé projektů proto mohou tento předpoklad uplatňovat ve vnitrostátních povolovacích postupech a soudních sporech bez nutnosti dalších vnitrostátních právních předpisů. Článek 3 však členským státům umožňuje přijmout vnitrostátní právní předpisy, které uplatňování tohoto předpokladu omezí na určité typy technologií nebo určité oblasti jejich území, v souladu s prioritami stanovenými v jejich integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu. Pokud členské státy těchto výjimek využijí, bude tento předpoklad platit pouze pro určité technologie nebo území.

K článku 3 se vyjádřilo 14 členských států. Co se týče rozsahu uvedeného předpokladu, Komise pozoruje tendenci členských států omezovat jeho uplatňování na určité technologie (zejména na větrnou a solární energii, ale také na projekty infrastruktury) a v omezenější míře na určité oblasti. Sdružení Solar Power Europe uvedlo, že jeden členský stát omezil uplatňování předpokladu převažujícího veřejného zájmu pouze na veřejné projekty, zatímco jiný členský stát ponechal možné výjimky na vymezení ve vyhlášce. Na druhou stranu jeden členský stát rozšířil rozsah tohoto předpokladu tak, že projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů jsou v převažujícím veřejném zájmu ve vztahu k architektonickému dědictví.

Členské státy, které tento předpoklad uplatňují, obecně uvádějí pozitivní výsledky a považují jej za užitečný nástroj pro urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů nebo její infrastruktury nebo za faktor snižování rizik.

Jeden členský stát oznámil pozitivní účinky v jednotlivých případech (konkrétně u projektů větrné energie, solárních fotovoltaických zařízení a elektrizační soustavy), které vyplynuly z uplatňování tohoto předpokladu ze strany povolovacích orgánů i soudů. Další členský stát zdůraznil přidanou hodnotu tohoto ustanovení, které pomohlo zefektivnit vztahy mezi různými veřejnými subjekty v procesu plánování. Další dva členské státy uvedly, že tento předpoklad zatím nepotřebují uplatnit na žádný konkrétní projekt (mimo jiné proto, že řada projektů ještě nedospěla do fáze udělování povolení), ale uvítaly jeho potenciál urychlit povolovací postup u konkrétních projektů a vyjádřily zájem využít jej v blízké budoucnosti. Na druhou stranu se jeden členský stát domníval, že jeho současné projekty v oblasti větrné a solární energie postupují dostatečně rychle, a toto ustanovení tedy není potřeba.

Dva členské státy však uvedly, že s plným využitím potenciálu předpokladu převažujícího veřejného zájmu mají problémy. Zejména splnění další podmínky ve směrnici o ochraně ptáků a o ochraně přírodních stanovišť, která vyžaduje neexistenci jiných alternativních řešení, je vnímáno jako problém, který omezuje praktickou využitelnost předpokladu převažujícího veřejného zájmu. Jeden členský stát proto vyzval k cíleným

úpravám článku 3, které by zajišťovaly flexibilitu při plnění dalších podmínek v rámci kritérií pro odchýlení v příslušné směrnici o životním prostředí, zejména povinnosti prokázat, že neexistují jiná alternativní řešení. Jako omezující faktor užitečnosti ustanovení o převažujícím veřejném zájmu byl jedním členským státem vnímán rovněž požadavek navrhnout kompenzační opatření.

Zpětnou vazbu týkající se uplatňování předpokladu převažujícího veřejného zájmu poskytly rovněž organizace Wind Europe, Solar Power Europe a EREF. Tyto zúčastněné strany vyjádřily obavy, že většina členských států status převažujícího veřejného zájmu u projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů neuplatňuje nebo uplatňuje jen částečně nebo že povolovací orgány tento předpoklad někdy nerespektují a upřednostňují jiné zájmy. Uvedly však také pozitivní příklady, kdy byl do určité míry využit, a konkrétní případy, kdy pomohl některé projekty posunout dopředu. Asociace Wind Europe uvedla, že obecně existuje ochota toto ustanovení více využívat, ale že panuje nejistota ohledně jeho rozsahu a způsobu jeho praktického uplatňování.

Subjekt EU DSO poukázal na vysoký potenciál předpokladu převažujícího veřejného zájmu přispívat k odstraňování překážek, s nimiž se projekty distribučních soustav potýkají, a rovněž zdůraznil symbolickou hodnotu článku 3. Uvedl však, že ve skutečnosti nemělo nařízení Rady na projekty distribučních soustav téměř žádný praktický dopad. Subjekt EU DSO doporučil prodloužit platnost nařízení a vyzval Komisi, aby zajistila jeho skutečné provádění.

Dvě zúčastněné strany z oblasti životního prostředí (BirdLife a Climate Active Network, dále jen „CAN Europe“) uvedly k tomuto ustanovení obecně připomínky. Nabádají k opatrnosti ohledně používání narativu převažujícího veřejného zájmu, který v praxi může způsobit uvolnění standardu ochrany životního prostředí tím, že usnadní vydávání povolení u velmi problematických projektů, přičemž u projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, které již přijaly vhodná opatření a záruky, nepřinese žádnou dodatečnou hodnotu. Organizace CAN Europe uvedla, že v jednom členském státě inspirovalo ustanovení o předpokladu převažujícího veřejného zájmu normotvůrce k osvobození devíti vodních elektráren od povinnosti provést posouzení vlivů na životní prostředí, přestože jejich dopad na životní prostředí je významný, a současně k jejich prohlášení za projekty převažujícího veřejného zájmu.

Celkově lze konstatovat, že předpoklad obsažený v článku 3 je v členských státech, v nichž byl uplatněn, obecně vnímán jako užitečný nástroj k urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů (zejména větrné a solární) a projektů v oblasti infrastruktury. To se týká nejen pozitivních dopadů zjištěných v praxi u konkrétních projektů, ale také významu, který tento předpoklad přisuzuje zavádění energie z obnovitelných zdrojů obecněji, a to i pro jiné účely, než jsou konkrétní odchylky stanovené ve směrnici v oblasti životního prostředí uvedených v článku 3. Pokud jde o obavy vyjádřené ohledně širokého uplatňování tohoto ustanovení a jeho možného dopadu na vysokou úroveň ochrany životního prostředí, Komise připomíná, že předpoklad převažujícího veřejného zájmu ve prospěch obnovitelných zdrojů energie je vyvratitelný, což znamená, že povolovací orgány a soudy mohou jeho uplatnění vyloučit, pokud existují jasné důkazy o

tom, že tyto projekty mají významné nepříznivé účinky na životní prostředí, které nelze zmírnit nebo kompenzovat. Kromě toho mohou členské státy jeho použití omezit na určité technologie a oblasti.

Prostor pro větší uplatňování článku 3 by se navíc mohl najít v blízké budoucnosti, až se po skončení platnosti nařízení dostane více projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů do fáze udělování povolení. Navíc se zdá, že užitečnost tohoto ustanovení je omezena faktory, jako je restriktivní výklad dalších podmínek pro využití odchylek, např. posouzení, zda existují alternativní řešení.

4. Článek 4: Urychlení povolovacího postupu pro instalaci solárních energetických zařízení

Konkrétní zpětnou vazbu týkající se uplatňování článku 4 nebo obecněji instalace malých solárních zařízení poskytlo dvanáct členských států. Několik z těchto členských států uvedlo, že v poslední době došlo k výraznému nárůstu počtu solárních zařízení, avšak tento nárůst nepřičítaly výslovně nařízení Rady, ale spíše jiným faktorům, jako jsou populární vnitrostátní režimy podpory nebo vývoj cen energie.

Většina členských států, které na tento bod reagovaly, uvedla, že na malá solární zařízení uplatňují ještě ambicióznější pravidla pro povolování, než jsou pravidla uvedená v článku 4. Sedm členských států konkrétně uvedlo, že jejich vnitrostátní právní předpisy nevyžadují zvláštní povolení pro malá solární zařízení na umělých stavbách (za určitých podmínek) nebo pro solární zařízení s výkonem nedosahujícím určité prahové hodnoty, nebo dokonce obecně. Dva členské státy uvedly, že jejich vnitrostátní právní předpisy nevyžadovaly posouzení vlivů na životní prostředí u projektů solárních energetických zařízení již před vstupem nařízení v platnost. Pozitivní účinky článku 4 se proto v těchto členských státech, které přijaly ambicióznější vnitrostátní právní předpisy, zdají být spíše omezené.

Jeden členský stát uvedl, že v návaznosti na nařízení Rady zavedl změny ve svém vnitrostátním systému udělování povolení. Konkrétně zavedl tichý souhlas ve lhůtě jednoho měsíce od podání žádosti o vydání stavebního povolení pro instalaci solárních zařízení na výrobu elektřiny ze solární energie pro účely samospotřeby o celkovém instalovaném výkonu 20–50 kW na budovách a konstrukcích v městských oblastech, včetně střešních a fasádních konstrukcí a jejich přilehlých pozemků.

Zpětnou vazbu ohledně účinků článku 4 poskytly také organizace Solar Power Europe a Solar Heat Europe. Sdružení Solar Power Europe uvedlo, že článek 4 je obecně dobře prováděn, i když byla zjištěna některá omezení. V některých případech například členské státy vykládaly pojem umělých staveb příliš úzce (omezily jej pouze na střechy), což vyžaduje vyjasnění pojmu „umělé stavby“. Stejně tak většina členských států nebyla dostatečně ambiciózní, pokud jde o zjednodušení připojení k soustavě (neboť používají nižší prahovou hodnotu 10,8 kW, a nikoli 50 kW). Uvedly však i některé pozitivní příklady, jako je případ jednoho členského státu, v němž se pro instalaci střešních fotovoltaických systémů do výkonu 200 kW počítá s použitím zjednodušeného modelu.

Organizace Solar Heat Europe uvedla, že její členové nezaznamenali za poslední rok žádnou výraznou změnu v povolovacích postupech pro solární tepelná zařízení.

Komise na základě výše uvedeného konstatuje, že ačkoli počet instalací solárních zařízení narůstá, je obtížné přičítat účinky tohoto nárůstu konkrétně nařízení Rady, protože důležitou roli sehrály i jiné faktory (např. režimy podpory nebo vysoké ceny energie). Komise vítá, že alespoň jeden členský stát podle svého vyjádření nedávno zavedl změny, které mají zjednodušit povolování solárních zařízení, a že několik členských států do svých vnitrostátních právních předpisů zavedlo ustanovení, která jsou ještě ambicióznější než ustanovení článku 4, například že za určitých podmínek nemusí mít malá solární zařízení povolení a že mohou přímo žádat o připojení k soustavě. Článek 4 je pro tyto členské státy stále relevantní, protože zavádí maximální lhůty i pro připojení těchto zařízení k soustavě (tj. maximální lhůty jednoho nebo tří měsíců se vztahují i na připojení k soustavě a poskytují žadatelům jistotu na základě ustanovení o tichém souhlasu u některých zařízení). Komise bere na vědomí otázku připojení k soustavě jako oblast, kterou je třeba dále zlepšovat.

5. Článek 5: Modernizace zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů

Zpětnou vazbu týkající se uplatňování článku 5 a obecněji povolovacího postupu pro modernizaci zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů poskytlo jedenáct členských států.

Několik členských států uvedlo, že vzhledem k relativně nedávné instalaci většiny zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů dosud nemají s modernizací významné zkušenosti nebo že o ní nemají relevantní údaje. Pouze jeden členský stát hlásil nárůst počtu žádostí převážně o modernizaci solárních zařízení, zatímco jiné členské státy uvedly, že nárůst počtu modernizací podle nařízení Rady nezaznamenaly. Několik členských států vysvětlilo, že zavedly podobné povolovací postupy, jaké jsou stanoveny v článku 5.

Jeden členský stát uvedl, že povolovací postup týkající se modernizace se zvýšením kapacity u solárních projektů obvykle nepřesahuje šest měsíců, ačkoli v případech, kdy je třeba provést posouzení vlivů na životní prostředí (což může být nezbytné u větrných elektráren), může být postup delší. Lhůta stanovená v čl. 5 odst. 1 se přitom vztahuje na všechna příslušná povolení a kroky povolovacího postupu, včetně posuzování vlivů na životní prostředí. Zdá se tedy, že tato lhůta je v tomto členském státě dodržována u technologií, které nevyžadují posouzení vlivů na životní prostředí, ačkoli v případech, kdy je posouzení vlivů na životní prostředí vyžadováno, mohou být pro dodržení této lhůty nutné další úpravy. V tomto členském státě se navíc nevyžaduje povolení příslušného ministerstva pro modernizaci zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, pokud se v důsledku modernizace nezmění druh výroby elektřiny a celková povolená kapacita výroby elektřiny.

Několik členských států oznámilo pro povolování modernizace projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů ambiciózní pravidla. Jeden z nich přijal v září 2023 vnitrostátní zákon s opatřeními, která se týkají stejných témat jako článek 5, ale s ještě ambicióznějším rozsahem. Tento zákon zejména zavádí jednoměsíční lhůtu pro vydání stanoviska k připojení k soustavě v případě modernizace lokality, kdy se očekává zvýšení celkového instalovaného výkonu až o 50 % ve srovnání se stávajícím výkonem, což je ambicióznější než čl. 5 odst. 3 jak z hlediska lhůty, tak z hlediska zvýšení výkonu. V souladu s čl. 5 odst. 4 navíc tento zákon nevyžaduje uplatnění postupů týkajících se životního prostředí, pokud modernizace lokality nevede k využití další půdy a pokud je tato modernizace v souladu s opatřeními na ochranu životního prostředí uloženými původní lokalitě.

Ambiciózní pravidla pro povolování modernizace projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů uplatňuje rovněž další členský stát. Například pokud jde o připojení k soustavě, lze instalovaný výkon modernizovaného zařízení zvýšit až o 20 % proudové hodnoty připojení, aniž by bylo nutné zvýšit kapacitu připojení.

Asociace Wind Europe vyjádřila obavy, že zrychlený postup modernizace projektů uplatňuje jen velmi málo členských států. Uvedla, že existuje pouze jedna výjimka, kdy je zaveden nejambicióznější režim, přičemž několik dalších členských států má do určité míry rovněž zavedena pravidla pro dosažení tohoto cíle. Poznamenala také, že nařízení má zatím na urychlení modernizace projektů celkově omezený účinek a že pravidla obsažená v článku 5 by mohla být ještě ambicióznější. Například 15% prahová hodnota stanovená v čl. 5 odst. 3 byla vnímána jako příliš nízká ve srovnání s vyšším výkonem nových větrných turbín.

Na základě výše uvedeného Komise konstatuje, že situace ohledně modernizace projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů je poměrně nejednoznačná. Zatímco v některých členských státech je vzhledem k nedávné instalaci projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů prostor pro modernizaci projektů omezený, v jiných existuje mnohem větší a rostoucí nevyužitý potenciál pro dosažení většího objemu zavádění energie z obnovitelných zdrojů podporou a usnadněním modernizace stávajících výroben. Modernizace zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů přináší řadu výhod, neboť umožňuje další využívání lokalit s významným potenciálem této energie, využívá již existujícího připojení k soustavě, pravděpodobně vyšší míry přijetí ze strany veřejnosti a poznatků o dopadech na životní prostředí.

Komise vítá, že některé členské státy s vysokým potenciálem pro modernizaci projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů zavedly opatření ke zjednodušení svých pravidel pro povolování a že další členské státy přijaly v důsledku tohoto nařízení Rady zjednodušující opatření, která jsou do určité míry ještě ambicióznější než opatření obsažená v článku 5. Komise však souhlasí s tím, že členské státy s největším potenciálem pro modernizaci by měly urychlit úsilí o další zkrácení a zjednodušení souvisejících povolovacích postupů.

6. Článek 6: Urychlení povolovacího postupu pro projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a související síťové infrastruktury, která je nezbytná k integraci obnovitelných zdrojů do soustavy

Použití tohoto ustanovení je pro členské státy dobrovolné. K tomuto článku se vyjádřilo 14 členských států. Tři z nich uvedly, že toto ustanovení uplatnily.

Dva členské státy uvedly, že v současné době uplatňují článek 6, aby mohly určit konkrétní oblasti obnovitelných zdrojů energie nebo síťové infrastruktury, v nichž mohou být projekty osvobozeny od povinnosti provádět zvláštní posouzení vlivů na životní prostředí a posouzení ochrany druhů.

Jeden členský stát uvedl, že toto ustanovení zavedl, aby mohl určit konkrétní oblasti pro větrnou energii na pevnině a na moři, jakož i pro elektroenergetické soustavy nad 110 kW. Dosud zaznamenal velmi pozitivní dopady na urychlení zavádění sítí a obnovitelných zdrojů energie. Zejména konstatoval, že již byla podle nařízení Rady udělena první povolení pro větrné elektrárny a že počet úspěšných projektů větrných elektráren roste. Očekává, že nařízení Rady, a zejména článek 6, pomůže k dosažení jeho ambiciózního cíle rozšiřování projektů v oblasti větrné energie na pevnině přibližně o 10 GW ročně. Neproloužení platnosti nařízení Rady by podle tohoto členského státu mohlo vést k výraznému narušení tempa zavádění energie z obnovitelných zdrojů a tento členský stát tvrdí, že instalace přibližně 41 GW větrných elektráren na pevnině by se mohla zpozdit a trvat přibližně o dva roky déle nebo by mohla být bez prodloužení platnosti nařízení dokonce zcela zastavena.

Pokud jde o soustavy, čtyři němečtí provozovatelé přenosových soustav uvedli, že nařízení Rady bylo podstatným urychlujícím faktorem formálních procesů plánování a povolování modernizace a rozšiřování elektroenergetických soustav v Německu, a vyslovili se pro prodloužení platnosti nařízení do jara 2025, aby byl zajištěn hladký přechod do doby, než budou příslušná ustanovení pozměňující směrnice provedena ve vnitrostátním právu. Také síť ENTSO-E poskytla pozitivní zpětnou vazbu ohledně uplatňování článku 6 v Německu a uvedla, že většina projektů týkajících se soustavy využívajících článek 6 (tj. projektů předložených po vstupu nařízení v platnost) má potenciál urychlení v průměru o 7 měsíců. Pokud jde o projekty na moři, očekává ENTSO-E ještě větší potenciál urychlení, a to až o tři roky. Síť ENTSO-E uvedla, že provozovatelé přenosových soustav jsou v pravidelném kontaktu s národními ministerstvy ohledně provádění nového článku 15e revidované směrnice o obnovitelných zdrojích energie týkajícího se oblastí infrastruktury. Má však vážné pochybnosti o tom, zda je provedení tohoto ustanovení ve vnitrostátním právu proveditelné do července 2024, a proto vyzvala k prodloužení platnosti nařízení Rady s cílem zajistit hladký přechod do doby, než bude článek 15e revidované směrnice o obnovitelných zdrojích energie ve vnitrostátním právu plně proveden. Německo uvedlo, že prodloužení platnosti článku 6 by umožnilo zkrátit povolovací postup řady projektů týkajících se soustavy přibližně o 12 měsíců, u některých projektů dokonce až o 36 měsíců.

Další členský stát se rovněž rozhodl článek 6 využít, ačkoli příslušné projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů byly stále ve fázi plánování a nikoli povolování. Proto se domníval, že článek 6 ještě nedosáhl svého plného účinku, ale má k tomu potenciál v blízké budoucnosti.

Většina členských států, které poskytly zpětnou vazbu, uvedla, že možnost obsaženou v článku 6 nevyužila. Jeden z nich uvedl, že vzhledem k tomu, že k dalšímu rozvoji tohoto ustanovení je třeba přijmout vnitrostátní právní předpisy, jeho uplatnění stále zvažuje. Jiný členský stát uvedl, že jeho vnitrostátní právní předpisy již obsahují ambiciózní opatření s jasnými pravidly a kritérii pro vymezení projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, u nichž je nutné provést prověření nebo posouzení vlivů na životní prostředí. Další dva členské státy uvedly, že článek 6 sice neuplatnily, ale v současné době pracují na způsobech, jak v souvislosti s povolováním obnovitelných zdrojů energie dále zefektivnit posuzování v oblasti životního prostředí. Jiný členský stát uvedl, že článek 6 neuplatnil kvůli svému vnitrostátnímu legislativnímu postupu pro provádění nepovinných ustanovení obsažených v nařízeních EU, který k rozpracování takových ustanovení vyžaduje přijetí vnitrostátních právních předpisů. Tento členský stát navíc zdůraznil, že výjimky a nové podmínky stanovené v článku 6 se zaměřují především na ochranu druhů, zatímco zpoždění v povolovacím postupu týkajícím se zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů (zejména velkých větrných elektráren) a rozvoje soustav jsou spojena především s ochranou stanovišť. Přesto uznal článek 6 jako pozitivní symbolické opatření pro urychlení povolovacích postupů týkajících se obnovitelných zdrojů energie a signál k řešení patových situací. Síť ENTSO-E v této souvislosti uvedla, že dojde k politickému tlaku na uplatnění tohoto ustanovení ve vztahu ke dvěma projektům infrastruktury na moři.

Některé zúčastněné strany (CAN Europe, BirdLife) vyjádřily obecné obavy ohledně uplatňování výjimek z některých posouzení podle právních předpisů EU v oblasti životního prostředí a ohledně možných dopadů urychleného zavádění energie z obnovitelných zdrojů na biologickou rozmanitost. Organizace CAN Europe uvedla, že hloubka a kvalita strategických posouzení vlivů na životní prostředí se v různých regionech liší a že tato posouzení nemusí být dostatečně podrobná, aby zajistila srovnatelný standard ochrany. CAN Europe nicméně konstatovala, že v jednom členském státě se podařilo díky použití článku 6 nalézt řešení v rámci přístupu k ochraně druhů založeného na populacích tím, že byl zřízen fond na ochranu druhů, jehož prostředky byly vyčleněny na konkrétní účely. Organizace BirdLife vyjádřila obavy ohledně snížené transparentnosti pro nevládní organizace a menšího zapojení místní komunity do procesu plánování.

Z výše uvedených skutečností lze vyvodit závěr, že článek 6 je užitečným nástrojem k urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů a souvisejících projektů infrastruktury v členských státech, které se rozhodly toto ustanovení využít. Konkrétně v případě Německa, které toto ustanovení využilo, se zdá, že existují hmatatelné pozitivní výsledky, a to jak z hlediska počtu úspěšných projektů v oblasti obnovitelných zdrojů energie a elektrizačních soustav, tak z hlediska potenciálu urychlení a zkrácení doby povolování.

Komise konstatuje, že toto ustanovení je pozitivně vnímáno i mezi těmi členskými státy, které ho dosud nevyužily nebo které se rozhodly ho využít, ale nacházejí se v ranější fázi, a to pro jeho symbolickou hodnotu a jeho hodnotu jako faktoru snižování rizika.

Pokud jde o obavy vyjádřené ohledně výjimek z posuzování podle právních předpisů EU v oblasti životního prostředí a dopadu na ochranu biologické rozmanitosti, Komise připomíná, že článkem 6 jsou pro osvobození projektů od povinnosti provádět posuzování v oblasti životního prostředí uloženy zvláštní podmínky, jejichž cílem je zajistit rovnováhu mezi potřebou mnohem rychlejšího zavádění projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a potřebou zajistit ochranu environmentálně citlivých oblastí.

7. Článek 7: Urychlení zavádění tepelných čerpadel

Zpětnou vazbu týkající se uplatňování tohoto článku a obecněji povolovacího postupu pro instalaci tepelných čerpadel poskytlo dvanáct členských států. Dva členské státy uvedly, že ohledně tepelných čerpadel nemají k dispozici aktuální údaje, a tudíž dopad nařízení na tuto technologii nebylo možné vyhodnotit.

Podobně jako v případě malých solárních zařízení několik členských států uvedlo, že povolení pro tepelná čerpadla za určitých podmínek (obvykle pro malá tepelná čerpadla, např. do 1 m³, 500 kW nebo do 30 kW v soukromých domech) nevyžadují. Jeden členský stát uvedl, že u tepelných čerpadel se vzdušným zdrojem se až na několik málo výjimek žádost obecně nevyžaduje. Právní předpisy v těchto zemích jsou proto ambicióznější než článek 7 nařízení Rady. Jiné členské státy uvedly, že jejich vnitrostátní právní předpisy stanoví výjimky v oblasti plánování pro instalaci tepelných čerpadel nebo výjimky z posuzování vlivů na životní prostředí.

Jeden členský stát vyjádřil obavy ohledně požadavku udělovat povolení pro tepelná čerpadla do 50 MW do jednoho měsíce a vysvětlil, že takto krátká lhůta může znamenat technické a bezpečnostní problémy pro rozvodnou síť. Komise v této souvislosti podotýká, že nařízení Rady poskytuje členským státům v uplatňování této lhůty flexibilitu. Členské státy mohou z ustanovení tohoto článku vyloučit určité oblasti nebo stavby, a to i z bezpečnostních důvodů.

Několik členských států uvedlo, že v poslední době zaznamenaly nárůst instalací tepelných čerpadel, ale není jisté, zda je tento nárůst způsoben účinky nařízení Rady. Spíše ho přičítají jiným faktorům, jako je válka Ruska proti Ukrajině nebo státní podpora. Několik členských států upřesnilo, že nařízení Rady nemá na vývoj v této oblasti vliv z důvodu chybějících vnitrostátních požadavků na povolení některých tepelných čerpadel.

Evropská asociace tepelných čerpadel (EHPA) poskytla ohledně stavu povolovacích postupů vztahujících se na tepelná čerpadla a účinků článku 7 podrobnou zpětnou vazbu. Pro většinu tepelných čerpadel (kromě tepelných čerpadel se zemním zdrojem) povolení obvykle nebylo vyžadováno, zatímco pro tepelná čerpadla se zemním zdrojem bylo povolení obvykle nutné. Pro tepelná čerpadla do tepelného výkonu 25 kW však bylo možné vydat povolení do jednoho měsíce.

Vzhledem k tomu, že pro většinu malých tepelných čerpadel není povolení obvykle vyžadováno (s výjimkou tepelných čerpadel se zemním zdrojem), zdá se, že dopad článku 7 je omezený. Asociace EHPA však toto ustanovení přesto vnímala pozitivně, neboť zavedení maximální lhůty sloužilo k poskytnutí právní jistoty. Pro zvýšení užitečnosti tohoto ustanovení navrhla asociace EHPA některé cílené úpravy, tj. zkrácení doby pro vydání povolení u tepelných čerpadel se zemním zdrojem pro domácnosti do tepelného výkonu 25 kW společně s tichým souhlasem na jeden měsíc a používání tepelného výkonu místo elektrického výkonu (s výjimkou případů, kdy se výslovně odkazuje na připojení k soustavě, kdy by mohl být vhodnější elektrický výkon).

Z výše uvedeného lze vyvodit závěr, že ačkoli se zdá, že hlavní překážkou pro instalaci tepelných čerpadel není povolování, nařízení Rady, a zejména zavedení jasných maximálních lhůt, pozitivně přispělo k zajištění právní jistoty při instalaci tohoto typu zařízení, zejména u tepelných čerpadel se zemním zdrojem a větších tepelných čerpadel. Komise vítá, že v několika členských státech jsou platné vnitrostátní právní předpisy podle všeho ještě ambicióznější než obsah článku 7, neboť pro malá tepelná čerpadla nejsou vyžadována žádná povolení.

8. Článek 8: Lhůty pro povolovací postup pro instalaci solárních energetických zařízení, modernizaci elektráren na výrobu energie z obnovitelných zdrojů a pro zavádění tepelných čerpadel

K tomuto článku, který stanoví, že do lhůty pro povolovací postup není zahrnuta doba na výstavbu nebo modernizaci související nezbytné infrastruktury sítě a doba na určité administrativní fáze nezbytné pro významnou modernizaci soustavy, nebyla od členských států ani od zúčastněných stran obdržena žádná zpětná vazba.

IV. Oblast působnosti nařízení pro mimořádnou situaci a nových ustanovení o povolování v revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie

Jak bylo uvedeno výše, revidovaná směrnice o obnovitelných zdrojích energie obsahuje ustanovení o zjednodušení povolovacích postupů vztahujících se na projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, včetně pravidel týkajících se stejných nebo podobných témat, jaká upravuje nařízení Rady. Přestože některá z těchto pravidel se týkají stejných témat jako pravidla obsažená v nařízení, existují mezi oběma texty některé důležité rozdíly:

- **Článek 16f** upravuje předpoklad převažujícího veřejného zájmu, který je upraven rovněž v článku 3 nařízení. **Článek 3** nařízení však obsahuje odstavec 2, který vyzývá k upřednostnění projektů, které jsou uznány za projekty převažujícího veřejného zájmu, kdykoli je v jednotlivých případech nutné vyvážit právní zájmy.
- **Článek 16d** obsahuje zvláštní pravidla vztahující se na povolovací postup pro instalaci solárních energetických zařízení, která jsou obsažena rovněž v **článku 4** nařízení Rady. Znění obou ustanovení je velmi podobné, ačkoli čl. 16d odst. 2 revidované směrnice o obnovitelných zdrojích energie obsahuje vyšší prahovou

hodnotu 100 kW (oproti 50 kW), což umožňuje zvýšit počet zařízení, na něž se vztahuje velmi krátké povolovací řízení v délce jednoho měsíce.

- **Článek 16c (a také článek 16b)** obsahuje pravidla vztahující se na povolovací postup u modernizace zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů mimo oblasti pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie, na který se vztahuje rovněž **článek 5** nařízení. Hlavní rozdíl mezi těmito texty spočívá v tom, že článek 5 nařízení obsahuje krátkou šestiměsíční lhůtu pro všechna povolení vztahující se na modernizaci projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, zatímco revidovaná směrnice o obnovitelných zdrojích energie obsahuje lhůtu jednoho roku pro projekty mimo oblasti pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie (v oblastech pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie článek 16a rovněž předpokládá šestiměsíční lhůtu, ale určení těchto oblastí má delší lhůtu pro provedení, a to 27 měsíců).
- **Článek 16e** obsahuje pravidla vztahující se na povolovací postup pro tepelná čerpadla, která jsou obsažena rovněž v **článku 7** nařízení. Znění obou ustanovení je velmi podobné, ačkoli revidovaná směrnice o obnovitelných zdrojích energie obsahuje další upřesnění týkající se lhůt pro připojení k soustavě (dvoutýdenní lhůta pro připojení k přenosové nebo distribuční soustavě).
- **Článek 15c** ukládá členským státům povinnost určit oblasti pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie alespoň pro jednu technologii v oblasti energie z obnovitelných zdrojů. **Článek 15e** zavádí pro členské státy možnost vymezit oblasti pro síťovou a skladovací infrastrukturu nezbytnou pro integraci energie z obnovitelných zdrojů do elektrizační soustavy. V těchto oblastech lze za určitých podmínek uplatnit cílené výjimky z posuzování v oblasti životního prostředí. **Článek 6** nařízení zavádí nepovinné ustanovení, které členským státům umožňuje určit konkrétní oblasti, v nichž mohou projekty vyjmout z posouzení vlivů na životní prostředí a z posouzení ochrany druhů. Ustanovení revidované směrnice o obnovitelných zdrojích energie i článku 6 nařízení se sice týkají určení konkrétních oblastí pro rychlejší zavádění energie z obnovitelných zdrojů, obsah těchto ustanovení se však výrazně liší:
 - Jeden z hlavních rozdílů spočívá v tom, že revidovaná směrnice o obnovitelných zdrojích energie předpokládá proces „prověřování“, který by mohl vést k nutnosti provést zvláštní posouzení vlivů na životní prostředí, zatímco článek 6 nařízení přímo předpokládá uplatnění opatření ke zmírnění dopadů nebo kompenzačních opatření.
 - Podle článku 6 nařízení mohou být projekty rovněž vyňaty z posouzení ochrany druhů podle čl. 12 odst. 1 směrnice 92/43/EHS a podle článku 5 směrnice 2009/147/ES. V revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie jsou tyto výjimky stanoveny pouze u síťových a skladovacích projektů v určených oblastech, nikoli u projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů.

- Článek 6 nařízení nepředpokládá výjimku z čl. 6 odst. 3 směrnice 92/43/EHS. V revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie je taková výjimka možná u všech projektů (zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, sítí a skladovací zařízení).
- Ustanovení **čl. 16 odst. 8** upřesňuje, které kroky nejsou zahrnuty do lhůt povolovacího postupu, tj. že tyto kroky se do lhůt stanovených ve směrnici nezapočítávají. To je podobné jako v **článku 8** nařízení. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že čl. 16 odst. 8 revidované směrnice o obnovitelných zdrojích energie obsahuje další písmeno, které objasňuje, že doba trvání povolovacího postupu nezahrnuje dobu pro soudní odvolání a postupy a jiná řízení před soudem či tribunálem a mechanismy alternativního řešení sporů, včetně postupů pro vyřizování stížností a mimosoudních odvolání a postupů, s výjimkou případů, kdy se shoduje s jinými administrativními fázemi povolovacího postupu.

Některá z těchto pravidel týkajících se povolování z revidované směrnice (tj. všechna pravidla pro povolování s výjimkou těch, která se týkají oblastí pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie) musí být ve vnitrostátním právu provedena do 1. července 2024, tedy bezprostředně po skončení platnosti nařízení. To je zejména případ článků 15e (nepovinný), čl. 16 odst. 8 a článků 16c, 16d a 16f. Zbývající ustanovení o povolování (tj. ta, která se týkají oblastí pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie) musí být provedena 18 měsíců po vstupu revidované směrnice o obnovitelných zdrojích energie v platnost. Článek 15c, který zavádí povinnost určit oblasti pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie, musí být navíc proveden 27 měsíců od vstupu nařízení Rady v platnost.

Některá opatření zavedená nařízením byla proto zahrnuta do revidované směrnice o obnovitelných zdrojích energie. Směrnice však neodrážela některá výjimečnější opatření obsažená v nařízení (EU) 2022/2577, čímž vymezila jejich výjimečnou a dočasnou povahu.

Celkově lze říci, že největší podstatné rozdíly mezi ustanoveními obsaženými v revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie a v nařízení Rady představují ustanovení v čl. 3 odst. 2 o převažujícím veřejném zájmu, ustanovení o maximální lhůtě pro modernizaci uvedené v čl. 5 odst. 1 a ustanovení v článku 6 nařízení Rady. Ze zpětné vazby získané od členských států a zúčastněných stran se zdá, že tato ustanovení výrazně urychlují povolování projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a souvisejících projektů elektrizačních soustav v těch členských státech, které tato ustanovení uplatňují. Platnost těchto vybraných mimořádných opatření, která mají největší potenciál pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie, jsou okamžitě a přímo použitelná v celé Unii a liší se od opatření obsažených v revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie, a mohou ji tedy doplňovat, je vhodné prodloužit. Aby však byl zajištěn soulad s pravidly stanovenými v revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie, měla by se krátká šestiměsíční lhůta pro povolovací postup u modernizace po 30. červnu 2024 vztahovat pouze na modernizaci projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů

nacházejících se v oblasti vyhrazené pro obnovitelné zdroje energie podle článku 6 nařízení Rady.

V. Závěr o prodloužení opatření a doporučení

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem se Komise domnívá, že podmínky pro prodloužení platnosti nařízení Rady jsou splněny.

Jak je vysvětleno v oddíle II, bezpečnost dodávek v Unii se ve srovnání s minulou zimou výrazně zlepšila a ceny plynu a elektřiny klesly. To je do značné míry důsledkem rychlých opatření přijatých na úrovni Unie, zejména mimořádných opatření přijatých na základě článku 122 Smlouvy o fungování EU, včetně nařízení Rady a z něj vyplývajících většího rozšíření obnovitelných zdrojů energie. Stále však existují závažná rizika a v souvislosti s neustálým kolísáním cen energie a obavami o bezpečnost dodávek energie je třeba vyvinout v oblasti zavádění energie z obnovitelných zdrojů další značné úsilí, aby se situace dále stabilizovala.

Přestože je vzhledem k omezené době uplatňování a nedostatku oficiálních statistik obtížné vliv nařízení Rady přesně vyčíslit, oddíl III ukazuje, že cílená opatření, která nařízení obsahuje, měla na urychlení tempa zavádění obnovitelných zdrojů energie pozitivní dopad. Bylo ho dosaženo dvěma hlavními způsoby: i) zjednodušením procesů týkajících se konkrétních povolovacích postupů a ii) zvýšením politického povědomí o tom, jak důležité je udělování povolení pro obnovitelné zdroje energie urychlit, jak potvrdilo několik členských států a zúčastněných stran.

Komise pozoruje pozitivní dopad ve všech oblastech, na které se nařízení Rady vztahuje, i když je někdy obtížné přiřadit nařízení konkrétní účinky. Některá opatření nařízení (články 4 a 7) měla omezenější dopad částečně proto, že členské státy již uplatňují ambicióznější pravidla pro povolování instalací malých solárních zařízení a tepelných čerpadel, zatímco jiná (zejména články 3 a 6) vedla v členských státech, které je uplatňovaly, k významnému konkrétnímu a hmatatelnému zjednodušení.

Řada členských států a pět konzultovaných zúčastněných stran (ENTSO-E, Evropská federace pro obnovitelné zdroje energie, Solar Heat Europe, Solar Power Europe a Wind Europe) důrazně apelují na prodloužení platnosti nařízení nebo jeho konkrétních článků. Některé z nich také požadovaly zavedení cílených úprav.

Důležitým aspektem, který je třeba vzít při rozhodování o prodloužení platnosti nařízení Rady v úvahu, je skutečnost, že revidovaná směrnice o obnovitelných zdrojích energie obsahuje několik opatření ke zjednodušení povolovacích postupů, jež se do určité míry překrývají s opatřeními obsaženými v nařízení Rady. Konkrétně čl. 3 odst. 1, článek 4, čl. 5 odst. 2, 3 a 4 a článek 7 nařízení Rady jsou téměř totožně replikovány v článcích 16c, 16d a 16e revidované směrnice o obnovitelných zdrojích energie (s některými drobnými úpravami, které jsou vysvětleny v oddíle IV). Kromě toho vzhledem k blížícímu se konci funkčního období Evropského parlamentu a době, která je obvykle potřebná k přijetí právních předpisů v rámci řádného legislativního postupu, není tento postup vhodnou možností, jak včas zavést dočasná opatření.

Jak bylo uvedeno výše, největší podstatné rozdíly mezi ustanoveními obsaženými v revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie a v nařízení Rady představují ustanovení v čl. 3 odst. 2, v čl. 5 odst. 1 a v článku 6 nařízení Rady. Ze zpětné vazby získané od členských států a zúčastněných stran se zdá, že tato ustanovení významně urychlují povolování projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a souvisejících projektů elektrizačních soustav v těch členských státech, které tato ustanovení uplatňují, nebo mají významný potenciál povolování výrazně urychlit v blízké budoucnosti. Je tedy vhodné platnost těchto konkrétních ustanovení cíleně prodloužit. S ohledem na problémy, na něž upozornily některé členské státy v souvislosti s praktickým uplatňováním článku 3, mohou být pro plné využití výhod tohoto prodlouženého ustanovení zapotřebí další opatření.

Prodloužení platnosti čl. 3 odst. 2, čl. 5 odst. 1 a článku 6 nařízení Rady by vyžadovalo prodloužení platnosti článku 1, který vymezuje předmět a oblast působnosti nařízení, a čl. 2 odst. 1, který definuje „povolovací postup“, což je pojem, který se v čl. 3 odst. 2 používá.

Komise proto navrhuje cílené prodloužení platnosti článku 1, čl. 2 odst. 1, čl. 3 odst. 2, čl. 5 odst. 1 a článku 6 nařízení Rady, včetně příslušných cílených změn těchto ustanovení.